

A honismereti táborokról

Honismereti táborvezetők országos tanácskozása

1981. július 24-én Baján gyűltek össze a honismereti táborvezetők és a mozgalom más, elkötelezett személyiségei, hogy egyrészt számba vegyék a honismereti táborok legfontosabb tanulságait és feladatait, másrészt pedig, hogy meghallgassák a Folklór a mai életben című, Bács-Kiskun megyei pályázat értékelését, s megtapsolják a díjazott pályamunkák készítőit. Talán egy kicsit sok is volt ennyi fontos esemény egyetlen kurta napra.

A VII. Duna menti folklórfesztivál keretében megrendezett tanácskozást *Farkas József*, a HNF Bács-Kiskun megyei Bizottságának titkára nyitotta meg. Utalt azokra a feladatokra, amelyeket az MSZMP XII. valamint a Népfront VII. kongresszusa fogalmazott meg a Honismereti mozgalom számára. Ezek közül is kiemelte a szocialista életforma kialakításában, a szülőföld szeretetében, valamint a fiatalság hagyományápoló tevékenységében vállalt mozgalmi munka jelentőségét. Ezt követően *dr. Morvay Péter*, a Magyar Néprajzi Társaság Önkéntes Gyűjtő Szakosztályának elnöke értékelte a folklórpályázatot. Újra és újra beszélnünk kell arról – mondotta –, hogy milyen szerepe van a népművészetnek mai életünkben, ugyanis még a legilletékesebb helyeken sem látják mindig világosan és egyértelműen a kérdést. Szólt a népművészettel való közelebbi megismerkedés tudatformáló, esztétikai nevelő, közösséget alakító és közművelődést erősítő szerepéről és megemlítette, hogy még mindig nem kapnak elegendő társadalmi elismerést azok a pávakörök, amelyek hosszú idő óta és igazán jól, példamutatóan teszik a dolgukat. A pályázatról szólva megállapította, hogy az értékes anyagot hozott, bár a pályázatok száma nem volt kielégítő. Úgy ítélte, hogy nagy jövő előtt áll ez a pályázat, s komoly reményekkel nézhetünk a két esztendő múlva esedékes következő eredményhirdetés elé.

Dr. Andrásfalvy Bertalan, a Magyar Néprajzi Társaság főtítkára közelebbről népi kultúránk ápolásáról, de valójában az egész Honismereti mozgalom társadalmi jelentőségéről beszélt. Leszögezte, hogy nem parasztromantika és narodnyikizmus, ha a magyarság hagyományát a parasztság kultúrájában keressük. Ebből a parasztságból nőtt ki a munkáság, mégpedig nem csupán vér szerint, hanem szellemileg és kultúrájában is. A néphagyomány kutatásánál nem az elavult formákat, hanem a *módszert* keressük, amelynek segítségével minél szélesebb rétegek lehetnek részesei annak, ami az embert emberré teszi. Mert nem ellenséges egymással az úgynevezett „népi” és a „magas” kultúra, még ha az új, „magas” kultúra elemeinek befogadását – valami szörnyű tévhit miatt – legtöbbször csak úgy tudják elképzelni, ha a népit kidobják. A közoktatás erősödésével, az írásbeli műveltség terjedésével azonban nem helyettesíthető, nem pótolható az, amit a népi műveltség sorvadásával elvesztünk. Az ebből származó aránytalanság pedig elsősorban a fiatalság úttévesztésében mutatkozik: ezért az elidegenedésük, a kötődésük hiánya. A kivándorlók és az öngyilkosok magas száma mind azt mutatja, hogy társadalmunkban még mindig *vannak szükségletek, amelyek nincsenek kielégítve*. Valami hiányzik, ami tudatosíthatná fiatal nemzedékünkkel, hogy ez az ország az övék.

Mit segíthet mindebben a Honismereti mozgalom? – tette fel a kérdést Andrásfalvy. Azt, hogy a megismertetés módszerével közelebb hozza az emberekhez, különösen a fiatal

nemzedékhez a valóságot. A történelemlkönyvek ugyanis csak az „ország” történelmét adják, a magyarság történetét nem. Odáig csak a helyi történelmi mondák, népszokások, dülőnevek stb. megismerésén keresztül juthatnak el. Elemi emberi szükséglet, hogy a környezetünket magunk alakítsuk, s ebben segíthet a néprajz, a néphagyomány. Ehhez pedig meg kell tanulni a formanyelvet (hímzés, tánc, dal stb.) – akárcsak az anyanyelvet. Ezt az egyszerű, mindenki által elsajátítható lehetőséget adja, kínálja a néphagyomány.

Andrásfalvy Bertalan méltán nagy tetszéssel fogadott előadása után *dr. Timaffy László* tekintett vissza az elmúlt 14 esztendőben megtartott 14 országos honismereti táborra, megfogalmazva azok eredményeit, tanulságait. A szervezést továbbra is úgy kell végezni – mondotta –, hogy a táborok mindig egy-egy jellegzetes országrésszel ismertessék meg a diákokat, és a táborokba csak azok juthassanak el, akik valóban érdeklődnek és értékes munkát végeznek a honismereti kutatásban. Tehát a megyei és az országos pályázatokon kiváló eredményt elérő diákok, szakmunkástanulók, vagy azok, akik iskolai szakkörükben kiemelkedő munkát végeztek. Döntő fontosságú továbbá a honismereti táborok sokszínűségének megőrzése, hogy a résztvevők érdeklődési körüknek megfelelő szakterületen dolgozhassanak. A különböző szakcsoportokat mindig a táji adottságoknak és lehetőségeknek megfelelően alakítsuk ki, figyelembe véve a honismereti munka legfőbb irányait, mint a helytörténet, a munkásmozgalom, az ipari és mezőgazdasági üzemtörténet, az életmód-kutatás, a szókincsgyűjtés, a tárgyi és szellemi néphagyomány kutatása, az irodalmi hagyományok, a régészet, a természeti adottságok, a nemzetiségek hagyományai. Meg kell valósítani minden táborban a KISZ nevelő céljait, a tábori önkormányzatot és célszerű felvenni a kapcsolatot az üzemek, falvak KISZ-szervezeteivel. Végül szükséges a tábor eredményeinek, tapasztalatainak összegezése, publikálása.

Befejezésül *dr. Timaffy* megemlékezett a megyei honismereti táborok jelentőségéről és az úttörők honismereti nevelésének fontosságáról, valamint a Munkaügyi Minisztérium keretében szervezett szakmunkástáborokról, továbbá az egyetemisták, főiskolások Duna-kanyarban és a Szigetközben megrendezett kutatótáboráról. Így válik – mondotta – mind teljesebbé a Honismereti mozgalom nagy célja: minél több embert bekapcsolni a haza megismerésének, a szocialista hazaszeretet elmélyítésének létfontosságú érzelmi és tartalmi vérkeringésébe.

Az előadást több hozzászólás követte. *Dr. Trencsényi László* a Magyar Úttörők Szövetségének honismereti tevékenységéről, közelebről a csillebérci táborokról, *dr. Csiffáry Gergely* az 1981. évi egeri honismereti táborról, *Máté László* a berettyóújfalusi úttörőtáborról, *Bathó Edit* a Jász Múzeum mellett működő honismereti szakköréről, *Biró Mártonné* a szekszárdi Úttörő Módszertani Központ tevékenységéről, *Somjai Tiborné* a parádi honismereti szakköréről, *Kóka Rozália* pedig a honismereti táborok és a pávakörök lehetséges kapcsolatairól adott tájékoztatást. A vitában megfogalmazódott az a gond, miszerint a honismereti táborokat még mindig nem ismerik el építőtábornak, s ez nem kevés problémát jelent a táborok szervezésekor.

Halász Péter

